
Владимир Живановић
Универзитет у Београду
Учитељски факултет

Прегледни рад
Методичка теорија и пракса број 2/2018.
УДК: 37.016:796]:159.947
стр. 237 - 250

МОТИВАЦИЈА У ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ И СПОРТУ

Резиме: Мотивација ученика у васпитању најделикатнији је део посла са који се данас суочавају наставници, тренери и остали учесници у развоју деце. Правилно разумевање мотива и мотиватора који утичу на ученике велики је корак ка остварењу не само циљева у смислу физичког васпитања већ и циљева који су везани за правилно усмеравање ученика ка правом животном путу. Кроз рад смо анализирали мотивацију код деце и које су њене главне карактеристике, као и све оно што утиче на учење и правилан интелектуални развој ученика, до саме мотивације у физичком васпитању и на крају мотивације у спорту. На овај начин заокружили смо све сегменте који се тичу улоге наставника у развојном процесу ученика без обзира које ће њихово животно опредељење бити. Када се целокупна анализа узме у обзир закључујемо следеће: Постизање циља наставника па са њима и ученика своди се на стручно разумевање мотива и саме личности, као и индивидуалан приступ сваком појединцу кроз анализу свих елемената који утичу на развој и мотивацију ученика.

Кључне речи: мотивација, ученик, учење, наставник, физичко васпитање, спорт.

УВОД

Назив мотивација потиче од латинског глагола „movere”, што значи кретати се. Мотивација је унутрашња покретачка сила која нас снабдева покретачком снагом за остваривање циљева и задовољавање потреба. Она нас наводи на одређену активност. Оног који је мотивисан нешто покреће, он је истрајан, усредсређен на неку ствар,

посвећен је можда неком духовном, спортском или креативном достигнућу. Мотивација нас тера да нешто предузмемо или остваримо (Леман, 2008).

Мотивисано понашање укључује усмереност ка циљу којем особа тежи, залагање или спремност да се уложи труд или напор да би се он постигао и извесну упорност, истрајавање у том напору до постизања циља, без обзира на придики, друге изазове или препреке на које се наилази (Требјешанин, 2009).

Наш мозак је по природи програмиран за мотивацију на учење-сазнање, схватање нечег новог односно овладавање неком вештином он награђује дејством хормона среће. (Леман, 2008).

Мотивација је унутрашња снага личности и врло тешко ју је прецизно мерити. У савременим условима мотивација постаје све више значајна вештина којом лидери ефикасно морају да овладају како би били успешни (Ерић, 2000).

Познавајући колико је мотив значајан у свим подручјима људских активности као и у физичким вежбама, зато је значајна мотивација ученика у настави физичког васпитања и зато треба овај вид наставе ученицима приближити што више (Хавелка, 2000).

Физичко васпитање на јединствен начин доприноси учењу, личном развоју и здрављу ученика. Сви ученици имају право на физичко васпитање које промовише широку физичку компетенцију и познавање физичких активности, раст и развој, разумевање важности здравог животног стила, самопоштовање у контексту физичке активности, интерперсоналне вештине, као и целокупно интересовање и бављење физичком активношћу.

Питање које се поставља је : Које су то снаге које покрећу личност на активност? Мотивација је процес покретања одређених активности ради остваривања одређених циљева, а чиниоци који покрећу на активност и који усмеравају ту активност називају се мотиви. Мотив увек представља извесну тежњу за нечим, за циљем којем тежи. Посебно се издвајају две врсте мотива: унутрашњи и спољашњи. Постоје различите врсте жеља које мотивишу човека на одређену активност. Поставимо ствари на следећи начин: ако постоји жеља за, рецимо, сазнањем, ако је активност задовољавајућа сама по себи, онда говоримо о унутрашњој мотивацији. У случају спољашње мотивације радња се изводи јер за то постоји неки спољашњи „разлог”. Оно што је важно је циљ који се постиже датом активношћу, а не сама активност.

Код ученика се јављају различити мотиви за њихово укључивање у спорт и само бављење, односно наставак бављења тим спортом. Ученике мотивишу различити мотиви, а неки од њих су жеља односно потреба за дружењем и пријатељством, потреба за игром и забавом, потреба да се науче нове вештине, да се доживи узбуђење такмичења (Бачанац, 2009).

Полазећи од претпоставке да је у спорту основна компонента такмичење и вредновање ученика, истраживање мотива постигнућа, као важне диспозиције у структури мотивације спортиста је потпуно оправдано и разумљиво (Милојевић, 2004).

РАЗВИЈАЊЕ МОТИВАЦИЈЕ

Развијање мотивације је сложен процес из разлога што постоје разноврсни мотиви и начини на које се испољавају и одређених чинилаца који на њих утичу, али већина њих, поготово ако се ради о унутрашњој мотивацији, развијају се у процесу социјализације и васпитања.

У случају деце пракса показује да дете обавља неку активност не зато што очекује награду (похвалу, поклон) која долази споља, већ сама активност делује детету као награда, и обављање саме активности представља задовољство. У корену унутрашње мотивације налази се мотив радозналости и мотив постигнућа.

Када говоримо о мотиву за постигнућем важно је схватити да је то сложен мотив и снажан покретач активности. Мотивација нас тера да нешто предузмемо или остваримо (Леман, 2008).

Како се манифестује мотив за постигнућем - у тежњи да се постигне успех, (осећање поноса) у некој активности. Те активности могу бити различите у зависности од пола, узраста и др.. Мотиви за постигнућем налазе се у учењу, спорту, послу. Поента је постићи успех, а избећи неуспех који у себи носи одређену врсту осећања стида. У својој суштини мотив за постигнућем представља извесну тежњу за достизањем одређених стандарда.

Ова врсте мотивације припада унутрашњој мотивацији са осећањем компетенције. У суштини мотивација за постигнућем садржи низ спољашњих и унутрашњих мотива, који су у самом процесу прешли у унутрашње. Главни елементи који утичу на мотивацију постигнућа су: потреба за компетентношћу, ниво аспирације, самопотврђивање, самоуважавање, потреба за социјалним угледом. Ова врста мотивације уочава се већ у првим годинама живота детета, јер су деца у том узрасту већ способна да спознају циљ неке активности и уложе одређени напор да га остваре и да реагују на успех и неуспех.

У зависности од личности детета ова врста мотивације се појављује у различитом добу али до поласка у школу већина деце је поседује. Разликовање се уочава у степену захтева које они себи постављају: неки постављају високе захтеве и теже да их остваре и снажно реагују на успех и неуспех. Примарни мотив је радозналост која у великој мери покреће интелектуалну активност. Улога васпитача је у случају мотивације код деце кључна у смислу препознавања радозналости и правилног одговора на исту.

Мотивација за учење се може проучавати на два различита нивоа. Општа мотивација за учење трајна је и широка диспозиција која се испољава као тежња за усвајањем знања и вештина у различитим ситуацијама учења. Трајна диспозиција значи да општа мотивација за учење, кад се једном развије, траје целог живота-током целог школовања, на радном месту и у свакодневним животним ситуацијама. Широка диспозиција значи да се мотивација односи на различите области, а не само на одређену лекцију или садржаје.

Специфична мотивација за учење односи се на мотивацију ученика за усвајање садржаја у одређеном школском предмету или области. Неки ученик може бити мотивисан за учење само на часовима на којима се играју спортске игре, или на часовима где се нпр. вежба гимнастика или атлетика.

Општа мотивација има свој извор у самом ученику и резултат је његовог искуства са школом и учењем. Она је стабилнија и њено мењање захтева више времена и напора. Специфична мотивација више зависи од спољашњих чинилаца, као што су понашање наставника и садржај који се учи. На њу се лакше може деловати и може се мењати различитим стратегијама подучавања и контролисања понашања (Визек Видовић, Влаховић-Штетић, Ријавец, Миљковић, 2014).

Мотив постигнућа садржи низ спољашњих и унутрашњих мотива зависи, понајвише од васпитних утицаја. Мотивација је заједнички појам за све унутрашње факторе, уједињујући интелектуалну и физичку енергију, иницијативу и организацију индивидуалне активности у усмеравању понашања, одређујући му смер, интензитет и трајање (Бахтијаревић, 1999).

Навешћемо неколико примера који значајно утичу на развијање ове врсте мотивације: научити и навикнути децу да себи постављају реалне циљеве и да планирају активности којима ће се ти циљеви остварити; наставник мора да води рачуна да захтеви које поставља детету морају бити у складу са узрасним карактеристикама деце, њиховим могућностима и да раде на томе да се развије самосталност у постављању циљева; емоционално поткерпљивање за постигнуте резултате; подстицање деце за такмичењем са другом децом или са самим собом.

Оно што је кључно раздвојити је да на развој детета поред васпитно - образовног програма утиче и како ће дете тај програм прихватити, наставник има велику улогу у приближавању тог програма детету и обезбеђивању разумевања тог програма на прави начин, јер ако у тој фази васпитач не обрати довољно пажње рад је узалудан. Примера ради преношење готових знања и давање готових одговора на питања деце није основна улога наставника већ помоћ детету да само конституише своје знање. Уколико наставник поставља добра питања то ће изазвати радозналост и потстицај на размишљање. Основни циљ је стварање истраживачког духа и начин долажења до одговора, а не сам одговор.

Обезбеђивањем одговарајућих средстава за рад развијаће се физичко сазнање које је неопходно за развој виших менталних процеса. Усмеравањем, вођењем и постављањем правих питања, постиже се жеља за сазнањем, подстиче се способност на размишљање и закључивање.

Да би педагошки колектив утицао на позитиван развој сваког детета, наставник мора да моделира микрогрупе. Кооперација међу децом као и други облици социјалних односа нарочито долазе до изражаја у групном облику рада.

МОТИВАЦИЈА И УЧЕЊЕ

Према Ковингтоновој теорији (према Визек Видовић и сар., 2014), људи углавном имају склоност да другима прикажу позитивну слику о себи. То вреди и за ученике у школи који позитивно вреднују своје школско постигнуће, без обзира како је то постигнуће објективно. Због тога успех приписују себи, а неуспех спољашњим околностима.

Ученици који су мотивисани за учење увек су постизали успех. Оно што је изазов за васпитача, али и за родитеља је стимулисање и оснаживање мотивације за учење. У овом делу ћемо више говорити о фазама мотивације и учења са посебним нагласком на утицај васпитача на мотивацију ученика. Као што смо већ рекли постоји унутрашња (интринзична) и спољашња (екстринзична) мотивација, а у наставку ћемо указати на елементе ове две врсте мотивације у случају учења. Аспекти (облици, форме и врсте) мотивације, повезани са учењем и подучавањем најједноставније се могу овако приказати:

Екстринзична (спољашња) мотивација:

- усмерена је на испуњавање обавеза у предмету,
- под снажним је утицајем подстицаја или притисака који долазе споља,
- води ка површном приступу учењу и страху од неуспеха,
- резултати учења нису флексибилни и не могу се лако превести у различите контексте примене (знања су “крута”).

Интринзична (унутрашња) мотивација:

- одражава лични циљ,
- произлази из интереса за подручје учења,
- зависи од личног ангажовања у задацима који се могу одабрати,
- зависи од осећаја сопствене компетенције и самоуверености,
- води према дубинском приступу учењу и разумевању концепата,
- резултати учења су флексибилни и могу се лако превести у различите контексте примене.

Поред ово две врсте мотивације говорили смо и о мотивацији која је усмерена ка постигнућу. У наставку ћемо видети на који начин она утиче на учење.

Мотивација усмерена ка постигнућу:

- компетитивна је, али може да постане егоистична и себична,
- усредсређује се лични ниво постигнућа,
- зависи од успешног управљања временом и организацији учења,
- гледа на задатке као на личне изазове,
- води ка стратешком приступу учењу,
- резултати учења обично су осетљиви за различите контексте, али нису осетљиви спрема људи.

Оно на шта је посебно важно обратити пажњу је повезаност ових врста мотивације (спољашња, унутрашња, усмерена ка постигнућу) са приступима учењу. Како се у пракси показало ученици приступају учењу на један од три начина (дубински приступ, површински приступ и стратешки приступ). Они ученици који приступају дубински, желе да уоче смисао предмета, да га разумеју, да се ангажују, анализирају и смештају у неки контекст. Ученици са површинским приступом нису заинтересовани за разумевање предмета – њихова основна мотивација је добијање добре оцене. Занима их само шта треба да се уради да би се добила оцена, а не постизање квалитетних знања.

Ученици који заузимају стратешки приступ учењу (прицип постигнућа) желе да остваре добар успех у настави и да се организују тако да направе равнотежу између улагања напора и постизања резултата. Иако је дубински приступ учењу пожељан постоји и комбинација која даје такође јако добре резултате. То је комбинација дубинског и стратешког приступа учењу.

Оно што свакако наставници треба да имају у виду при разматрању овог подручја, јесте веза између циљева учења, очекиваних резултата и наравно наставних метода којима се намерава остваривање циљева учења и метода вредновања знања односно остваривања циљева учења и очекиваних резултата учења.

Повезаност мотивације, приступа учењу и приступа подучавању.

Јасно је да су мотивација за учење и приступи учењу у великој мери повезани са наставником у следећем смислу: његовим концепцијама учења и подучавања, а понајвише његовом приступу подучавању. То зависи од циљева самог наставника.

Уколико наставник сматра да је подучавање у основи оснаживање разумевања даваће једне резултате и имаће једну врсту приступа док ће наставници који сматрају да је подучавање само пренос информација имати другачије резултате и другу врсту приступа. Оно што се у данашњем школству у великој мери занемарује је у ствари одговорност самог наставника за постигнуте резултате ученика.

МОТИВАЦИЈА И ВРЕДНОВАЊЕ ЗНАЊА

Вредновање знања може бити добар извор мотивације, поготово за ученике који имају стратешки приступ учењу, али није ретко да се то претвори у супротност. Догађа се да баш да ученик постане демотивисан остављајући му само елементе спољашње мотивације. Навешћемо неколико примера шта се све то може догодити у овом случају:

- Учесталост провере знања може бити пречеста, па се може догодити да је учење подстакнуто искључиво провером знања.
- Начини провере знања нису разнолики, па се догађа да не «покривају» различите вештине и знања.
- Уколико се вреднује свака активност, ученици ће се устручавати од учења путем покушаја и грешења.
- Иако вредновање знања може бити један од важнијих начина давања повратне информације о учењу, наставници имају све мање времена за давање детаљне и правовремене повратне информације. Може се догодити да се повратна информација добије прекасно.

У мотивацији могућа је обрада садржаја на 3 нивоа:

- перцептивна – памћење и повезивање материјала према слици, звуку, ритму,
- категоријска – проналажење битних заједничких обележја према којима их сврстава у групе или категорије,
- семантичка – у којој се проналази смисао, значење и повезаност градива.

За мотивацију ученика је најважнији његов доживљај да може : да постигне успех у учењу (компетенција), да може да утиче на резултат учења (аутономија), да припада некој заједници (осећај припадности). Већина ученика се неће трудити да успе у задатку који сматрају претешким, а и супротно уколико им је задатак лаган сматраће да није вредан труда. За добро подучавање најважније је константно подстицати ученика на учење и пуно од њега очекивати (али не превише).

Предуслов за успешно мотивисање ученика је развијање његове позитивне слике о себи. Да би ученик стекао ту слику јако су важни следећи елементи :рад са родитељима, омогућавање успеха, изградња толеранције неуспеха, освешћивање емоција поноса и самопоштовања.

МОТИВАЦИЈА У ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

Физичко васпитање је планска и систематска активност којој је циљ да путем физичког вежбања у правцу свестраности и путем тренинга у правцу стваралаштва у одређеним спортским гранама развија људску личности у смислу остварења васпитног циља" (Лескошек, 1980).

Како бисмо боље објаснили појам мотивације у физичком васпитању ученика важно је разумети кључне карактеристике мотивације код деце. Основна карактеристика људи јесте њихова активност (игра, учење, рад).

Физичко васпитање на јединствен начин доприноси учењу, личном развоју и здрављу ученика. У готово 90% земаља у свету, физичко васпитање је обавезан предмет. Сви ученици имају право на физичко васпитање које промовише широку физичку компетенцију и познавање физичких активности, раст и развој, разумевање важности здравог животног стила, самопоштовање у контексту физичке активности, интерперсоналне вештине, као и целоживотно интересовање и бављење физичком активношћу. Физичко васпитање би требало да буде својеврсна одскачна даска за бављење спортом и физичком активношћу током читавог живота.

Према Матићу циљ физичког васпитања је подмирење основних биопсихосоцијалних потреба ученика за физичким активностима, формирање правилног схватања и односа према њима и трајно подстицање ученика да физичке активности уграде у свакодневни живот и културу живљења уопште (Матић, 1992). Међутим, анализа тренутног стања физичког васпитања како код нас тако и у свету показује да физичко васпитање често не пружа ученицима искуства која би за њих имала лично значење и била социјално релевантна. Садржаји и активности који се нуде у настави физичког васпитања не повезују се са вредностима и интересовањима деце и младих данас, тако да изостаје очекивани трансфер из наставе физичког васпитања у свакодневни живот.

Већину програма физичког васпитања карактерише релативно мали број активности и оријентација на спортско такмичење, па школско физичко васпитање остаје по страни у односу на актуелну културу младих и важне социјалне трендове. У идеалном случају, физичко васпитање би требало да омогући ученицима да стекну значајан део препоручене дневне дозе физичке активности. Међутим, интересовање и учествовање у физичком васпитању опадају са узрастом.

У адолесценцији, проценат ученика који активно учествују барем на половини часова физичког васпитања опада са 55% на 24%, а опадање је драстичније код ученика него код ученика (Ђорђевић и Тубић, 2010). Неки ученици се веома мало залажу током часова физичког васпитања, док други потпуно избегавају учешће, односно присуствовање настави или понекад, изостаје са часова физичког васпитања. Мало је

вероватно да ће ови ученици имати очекиване користи од наставе физичког васпитања, односно да ће се у слободно време, без неке спољашње принуде (или подстицаја), бавити физичком активношћу.

Заиста, у време када бављење физичком активношћу постаје ствар слободног избора, а не више нешто што организују и спроводе одрасли (родитељи и/или школа), проценат младих који се баве физичком активношћу драстично опада. Искуства у настави физичког васпитања веома утичу на одлуке у вези са бављењем спортом. Негативна искуства неповољно утичу на актуелну мотивацију адолесцената за бављење спортом. Као негативна искуства у настави физичког васпитања појављују се осећање досаде, осећање некомпетенције и негативно вредновање ученика од стране вршњака.

Позитивна искуства односе се на могућност избора и бављења нетрадиционалним активностима. Ученици који су задовољни на часовима физичког васпитања, много су активнији физички ван школе. Смер мотивације за физичко васпитање јако варира, за неке ученике је физичко васпитање најомиљенији део наставног дана, а за друге представља главни узрок стреса и повод да ученици изостају из школе. Мотивација ученика несумњиво представља једну од кључних одредница стварних домета наставе физичког васпитања. Наиме, мотивација је важна не само зато што доприноси постигнућу ученика, већ и зато што сама по себи представља значајан образовни исход.

Разумевање мотивације ученика у физичком васпитању може да помогне унапређењу квалитета наставе, односно креирању таквог наставног амбијента који промовише ангажовано и истрајно учешће ученика, те омогућава трансфер понашања између школе и слободног времена.

Наставник је кључни фактор подстицања мотивације ученика и промовисања одређене климе на часу. Наставници својим односом према ученицима могу да утичу на њихову унутрашњу мотивацију. Два основна стила интеракције са ученицима су контролишући и онај који подржава аутономију ученика (Ђорђевић и Тубић, 2010). У првом случају наставници контролишу понашања ученика тако што одређују шта, како и када ће се радити на часу. У другом случају остављају простора ученицима да доносе одлуке и самостално праве изборе.

Досадашња истраживања и свакодневна пракса сугеришу да мотивација ученика у настави физичког васпитања представља кључни проблем и изазов за наставника физичког васпитања. Позитивни исходи наставе физичког васпитања могу се очекивати само ако ученици активно, ангажовано и истрајно учествују у настави, односно ако је њихово понашање у великој мери самоодређено.

Задаци физичког васпитања су у функцији циља физичког васпитања. Они се сведе на развој и одржавање физичких способности, обуку и усавршавање природних и изведених облика кретања (умења, вештина) спортско-техничко образовање, стицање знања из области физичке културе и вежбања, формирање уверења о вредности

физичког вежбања и формирање навика да се физичким вежбањем бави (Вишњић, Јовановић, Милетић, 2004).

Наставник физичког васпитања мора потпуније познавати природу процеса мотивације у циљу креирања адекватне мотивационе климе и наставних стратегија које промовишу активно учествовање, задовољство и осећање компетентности сваког ученика понаособ.

МОТИВАЦИЈА У СПОРТУ

Код ученика се јављају различити мотиви за њихово укључивање у спорт и само бављење, односно наставак бављења тим спортом. Ученике мотивишу различити мотиви, а неки од њих су жеља односно потреба за дружењем и пријатељством, потреба за игром и забавом, потреба да се науче нове вештине, да се доживи узбуђење такмичења (Бачанац, 2009).

Како сваки спортиста тако тренер спонтано у себи развија својствено гледиште о томе шта је мотивација, односно теорију о томе шта мотивише остале спортисте. То гледиште се развија на основу онога што појединац зна да га је мање или више мотивисало у такмичарским ситуацијама у спорту којим се бави. Основни проблем оваквог схватања мотивације је то што појединачно искуство не може важити за сваког спортисту у сваком спорту. У великој мери то зависи од саме личности. Неки спортисти имају такве особине личности које им дају предиспозиције за успех и самим тим постижу високе нивое мотивације, док други уз исте услове имају мању мотивацију и мање личних циљева и жеља у спорту. Спортисти се налазе у разним ситуацијама али оно што је неизбежно је да их специфичне ситуације мотивишу.

Поред тога тренер има велику улогу, јер он први мора да препозна која ситуација мотивише спортисту и да самим тим покуша да створи атмосферу која ће учинити да спортиста буде мотивисан. Ово правило важи за све спортове свеједно да ли се ради о индивидуалном или тимском. Стварање “позитивне климе” од стране тренера је кључно за повећање мотивације код спортиста.

Сваки појединац а тако и спортиста има своје свесне и несвесне разлоге зашто се понаша на одређени начин. Ти разлози се дефинишу као мотиви. Мотиви усмеравају спортисту ка тачно одређеном циљу. У спорту је јако важно знати шта мотивише спортисте за почетак бављења спортом, останак у одређеном спорту као и разлоге за престанак бављења тим спортом. Постоје бројни мотиви које истраживачи наводе као важне за почетак бављења одређеним спортом: учење вештина, побољшање здравља, дружење са пријатељима, побеђивање у такмичењима.

Мотивациона клима која је усмерена на задатак се ствара кад тренер наглашава самоупућивање и учешће у задатку као критеријум за одређивање успеха и неуспеха (Liukkonen et al. 2007).

Између мотивационе климе овладавања задацима и интринзичне мотивације доследно се констатује позитивна релација при чему базичне психолошке потребе делују као медијатори утицаја мотивационе климе на мотивацију ученика (Ђорђевић и Тубић, 2010).

Као што смо раније споменули сви мотиви се деле на унутрашње и спољашње па тако и мотиви спортиста. Оно што је такође јако важно да ли спортисти сматрају да постоји повезаност између њихових напора (уложене енергије) и резултата. Немотивисани ће бити они који сматрају да не постоји наведена повезаност односно да нешто изван њихове контроле утиче на резултат. Они спортисти који сматрају да њихов уложен напор и квалитет извођења утиче на резултат, по правилу ће бити мотивисани за вежбање и усавршавање.

Постоје два начина на које спортисти перципирају своју успешност у активности којом се баве. Екстринзично оријентисани спортисти вреднују своја постигнућа упоређујући их са другим спортистима. За њих је успех када постигну бољи резултат од супарника. Они бирају или претешке или прелачке циљеве. Након неуспеха њихова мотивација и ангажман опадају. Проблем код оваквих спортиста је што се у спорту не може увек утицати на све спољашње околности (нпр.суђење, игра противника...). Због тога ни резултат није у складу са резултатима. У таквим ситуацијама код спортиста са израженом екстринзичном оријентацијом могу појавити негативне емоције, попут губитка самопоуздања чији је резултат често одустајање од спортске активности.

Спортисти који су изражено интринзично оријентисани, истрајни су у достизању циљева чак и када све не иде по плану. Они су склони ка бирању умерено тешких циљева, а након резултатског неуспеха, квалитет извођења и ангажман им не опадају. На усмереност спортисте ка извођењу или према резултату велики утицај има и околина, а на првом месту тренер. Пол и врста спортске активности такође могу утицати на усмереност спортисте.

Тренер мора бити врло пажљив при одабиру речи за мотивисање спортиста с обзиром на то да превише разговора у мотивацији спортиста може бити контрапродуктивно основној тежњи, успеху у обављању задатака. Истраживање мотивације у бављењу спортом је комплексна проблематика чији су основни елементи предност, упорност, спремност на одрицање, воља да се пређе преко препрека и способност да се што пре пређе преко пораза. Да би појединац био успешан у тренерском послу није довољно да познаје само једно од наведених подручја него је потребно да познаје више подручја због њихове непрекидне интеракције, те треба знати да њихова синергија даље много боље резултате него свако подручје посебно. Не тако

редак проблем је некомпатибилност мотивацијског профила спортисте и његовог тренера, што може негативно да делује на мотивацију спортисте.

ЗАКЉУЧАК

Познавајући колико је мотив значајан у свим подручјима људских активности као и у физичким вежбама, зато је значајна мотивација ученика у настави физичког васпитања и зато треба овај вид наставе ученицима приближити што више (Хавелка, 2000).

Можда нисмо увек свесни колико је важно да, радећи неки посао, у потпуности разјаснимо која је његова сврха и који нам је циљ. Ако за наш циљ ставимо пуко савладавање наставног градива склони смо томе да предвидимо мноштво утицаја који ће нас онемогућити у његовом остваривању. Зато је добро поставити шири циљ, не само стицање знања и савладавање наставног програма. У нашем случају циљ би могао бити да ученици, кроз остваривање наставног програма, што боље упознају и науче да искористе и развију своје могућности. Значи, циљ је да ученик спозна шта може и да трудом и радом научи како то и да постигне. Ниво постизања биће различит за сваког ученика, али је важно да тај ниво постизања подижемо што више. Тако постављен циљ баца сасвим ново светло ка школи, поставља другачије захтеве и тражи нови приступ осмишљавању наставе. Такав циљ тражи другачије предуслове за успешно одвијање наставе и поставља друге критеријуме успешности. Да би ученици спознали и искористили своје могућности врло је важна атмосфера у којој раде. Другим речима, за остваривање нашег циља важно је да се ученици у школи добро осећају и да кроз такав позитиван угођај прихватају и позитивне животне ставове и трајно их уграђују у свој систем вредности.

Наставник примењује методе и облике рада, и путем садржаја наставе, коришћењем опробаних метода, врши утицај на ученике. Он је посредник између наставних садржаја и ученика, између друштвених потреба, норми и ученика. Циљ је да се васпитно-образовним утицајима на ученике постигну позитивни резултати. Наставник то чини посредством садржаја наставе.

Наставник се, мање или више успешно, служи дидактичким принципима. Он утиче на мотивацију ученика за рад и прати резултате наставе (Вишњић, и сар., 2004). Ученици у школи треба да имају окружење које им помаже да нађу свој идентитет, прођу кроз тешко раздобље адолесценције и квалитетно одаберу свој пут у живот. Ако уместо тога школа повећава фрустрације, несигурност и проблеме које деца доносе из породице, или их чак и сама ствара, онда директно доприноси бегу младих у агресивност и деликвенцију. Није довољно да наставник објасни ученицима шта и како треба да раде, већ је са аспекта интернализације и интеграције регулације понашања, једнако важно да знају зашто то раде. (Ђорђевић и Тубић, 2010).

Литература

1. Бачанац, Љ. , Петровић, Н. , Манојловић, Н. (2009). *Приручник за родитеље младих спортиста*. Београд: Републички завод за спорт.
2. Бахтијаревић, Ф. Ш. (1999). *Менаџмент људских потенцијала*. Загреб: Голден маркетинг.
3. Вишњић, Д. , Јовановић, А. , Милетић, К. (2004). *Теорија и методика физичког васпитања*. Београд. Факултет спорта и физичког васпитања.
4. Визек Видовић, В. , Влаховић-Штетић, В., Ријавец, М., Миљковић, Д. (2014). *Психологија образовања*. Београд: Klett.
5. Ђорђић, В. и Тубић, Т. (2010). *Теорија самоодређења и разумевање мотивације ученика у настави физичког васпитања*. Зборник Института за педагошка истраживања.
6. Ерић, Д. (2000). *Увод у менаџмент*. Београд: Чигоја.
7. Лескошек, Ј. (1980). *Теорија физичке културе*. Београд: Нипро.
8. Леман, И. (2008). *Мотивација са тестом и вежбама*. Мунич/Немачка: Лагуна.
9. Liukkonen, J., Auweele Y.V., Vereijken, B., Alfermann, D., & Theodorakis, Y. (2007). *Psychology for Physical Educators: Student in focus*. Champaign, IL: Human Kinetics.
10. Милојевић, М. (2004). *Психологија спорта и вежбања*. Ниш. Факултет физичке културе.
11. Матић, М. и сарадници (1992). *Физичко васпитање*. Ниш. Факултет физичке културе.
12. Требјешанин, Б. (2009). *Мотивација за учење*. Београд. Учитељски факултет.
13. Хавелка, Н. (2000). *Ученик и наставник у образовном процесу*. Београд. Завод за уџбенике и наставна средства.

Vladimir Živanović
University of Belgrade
Faculty of Teacher Education

MOTIVATION IN PSYCHICAL EDUCATION AND SPORT

Abstract: Students' motivation in education is the most delicate part of the work with which is now facing teachers, trainers and other participants in the development of children. Proper understanding of the motives and motivators that influence the students is a major step towards achieving the objectives not only in terms of physical education, but also the objectives related to the proper direction of students to the right path of life. Through the work we analyze the motivation of children and what are its main features, as well as everything that affects learning and proper intellectual development of students, to their own motivation in physical education at the end of motivation in sport. In this way, we rounded up all segments concerning the role of teachers in the development process of students no matter what their life will be a preference. When the entire analysis takes into account, we conclude the following: Achieving the goal but the teachers and students with them comes down to a professional understanding of the motives and the personality and individual approach to each individual through the analysis of all elements affecting the development and motivation of students.

Keywords: motivation, student, learning, teacher, physical education, sport.

Rad је примљен 19. 10. 2018. године, а рецензиран 05. 12. 2018. године